

Emigranto paveikslas piliečių žurnalistikoje

Agnė Pakėnaitė

Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto
Žurnalistikos bakalauro studijų programos komitetas
Bernardinų g. 11, LT-01124 Vilnius
El. paštas: agne.pak@gmail.com

Straipsnis¹ skirtas išanalizuoti, kaip emigracijos tema pateikiama piliečių žurnalistikoje, ir išsiaiškinti, kokį emigranto paveikslą kuria piliečių žurnalistikos autoriai populiariausiuose interneto naujienų dienraščiuose. Nagrinėjamos piliečių žurnalistikos skiltyse 2012–2014 m. pateiktos publikacijos emigracijos tema. Tyrimo duomenys buvo renkami 2015-aisiais. Tyrime naudoti 269 tekstai emigracijos tema (178 publikacijos paskelbtos internetinio dienraščio Delfi.lt piliečių žurnalistikos skiltyje „Pilietis“, 91 – naujienų portalo Lrytas.lt skiltyje „Bendraukime“).

Rezultatai parodė, kad naujienų portalų piliečių žurnalistikos skiltyse apie emigraciją dažniausia rašo patys emigrantai. Jiems tai galimybė ne tik pasidalyti savo istorija, bet ir paneigti viešojoje erdvėje išvirtinusių neigiamą nuomonę apie emigraciją. Emigrantai sprendimą emigruoti ir gyvenimą išeivijoje daugiausia vertina teigiamai. Emigracijos nauda vertinama ekonominiu aspektu. Piliečių žurnalistais dažniausiai tampa darbo emigrantai (emigravusieji dėl ekonominių sunkumų Lietuvoje; kritikuojantys Lietuvos valstybę ir kaltinantys ją privertus emigruoti). Būtent toks emigranto paveikslas vyrauja piliečių žurnalistikoje.

Raktiniai žodžiai: emigracija, emigrantas, piliečių žurnalistika, interneto naujienų laikraščiai, piliečių žurnalistikos skiltys.

¹ Straipsnis parengtas pagal baigiamąjį bakalauro darbą „Emigracijos tema piliečių žurnalistikoje – naujienų laikraščiuose Delfi.lt ir Lrytas.lt 2012–2014 metais“ (2015).

Išvadas

1990 m. Lietuvai atkūrus nepriklausomybę prasidėjo šiuolaikinės emigracijos iš Lietuvos etapas. 2004 m. įstojus į Europos Sąjungą (ES) emigracija dar labiau padidėjo. Nuo 2004 m. iš Lietuvos emigravo per 478 tūkst. gyventojų.² O 2014 m. – per 36 tūkstančius šalies gyventojų.³

Emigracijos mastai iš Lietuvos pritraukia visuomenės informavimo priemonių dėmesį. Visuomenės požiūris į emigraciją dažniausiai formuojasi remiantis ne konkrečių emigracijos sukeltų padarinių analize, bet viešojoje erdvėje pasirodžiusia informacija apie emigraciją. Žiniasklaidos priemonėmis pateikiama informacija ne tik informuoja, bet ir formuoja gyventojų nuomonę apie emigraciją. Sociologė I. Budginaitė teigia: „Žiniasklaidos diskursas yra tik viena iš daugelio viešojo diskurso formų, <...> tačiau jis laikomas įtakingiausiu formuojant visuomenės nuomonę“⁴. Tai pagrindinis šaltinis, iš kurio gyventojai sužino apie emigracijos reiškinį ir emigrantus. Sociologės nuomone, žiniasklaida, informuodama visuomenę apie emigraciją, formuoja visuomenės ir pačių migrantų supratimą apie migraciją. O tai netiesiogiai gali veikti ir emigraciją.⁵ 2008 m. atliktas visuomenės nuomonės tyrimas atskleidė, kad net 81 proc. gyventojų žiniasklaida daro įtaką.⁶

Rūta Marcinkevičienė teigia, kad neigiamų vertinimų žiniasklaidos priemonėse daugiau, nei neutralių pasisakymų emigracijos tema:

² *Migracija skaičiais*. Europos migracijos tinklas. Paskutinį kartą atnaujinta 2014-06-02 [žiūrėta 2015 m. balandžio 21 d.]. Prieiga per internetą: <http://123.emn.lt/>

³ *Oficialios statistikos portalas* [interaktyvus]. Lietuvos statistikos departamentas, 2015 [žiūrėta 2015 m. balandžio 21 d.]. Prieiga per internetą: <http://osp.stat.gov.lt/web/guest/statistiniu-rodikliu-analize?portletFormName=visualization&hash=687e2dfa-2c1b-445b-a7ac-a82292c71913>

⁴ BUDGINAITĖ, Irma. Visuomeniniai grįžamosios migracijos veiksniai: grįžusių migrantų įvaizdis viešojoje erdvėje ir visuomenės požiūris. Iš: BARCEVIČIUS, Egidijus, ŽVALIONYTĖ, Dovilė. *Užburtas ratas? Lietuvos gyventojų grįžtamoji ir pakartotinė migracija*. Vilnius, 2012, p. 215.

⁵ Ten pat, p. 215.

⁶ GAIDYS, Vladas, SIPAVIČIENĖ, Audra. *Požiūris į emigraciją ir emigrantus: Lietuvos gyventojų ir užsienio lietuvių bendruomenių atstovų požiūrio į emigraciją tyrimas*. Vilnius, 2008, p. 48.

„Išryškėja polinkis ankstesnių laikų emigraciją vertinti neutraliai ar teigiamai, o šiandieninę – daugiausiai negatyviai.“⁷ R. Marcinkevičienė mano, kad žiniasklaida emigracijos reiškinį politizuoja dar labiau. „Kalbant apie valstybę ir politinius dalykus, emigracija dažnai politizuojama – pirmiausia, kaip neigiamas reiškinys. <...> Emigraciją metaforizuojant, ji išivaizduojama, kaip stichinis, nevaldomas reiškinys.“⁸

Tai patvirtina ir I. Budginaitės 2012 m. atliktas tyrimas. Sociologė tyrė, kaip 4 naujienų laikraščiai (*Delfi.lt, Lrytas.lt, Alfa.lt, Balsas.lt*) 2005–2011 m. pateikia emigracijos temą ir kokią emigrantų įvaizdį kuria. Ištyrusi daugiau nei 800 publikacijų emigracijos tema, sociologė tvirtina, kad žiniasklaidos priemonėse dažniau aprašomos neigiamos emigracijos iš Lietuvos priežastys, pabrėžiami neigiami emigracijos padariniai ir pasekmės (demografinės ir šeimos problemos, nacionalinio saugumo silpnėjimas, investicijų stabdymas), o sąvoka „emigrantai“ viešojoje erdvėje dažniau skamba neigiamame kontekste nei teigiamame. I. Budginaitė pabrėžia, kad viešojoje erdvėje žodis „emigrantas“ yra labiau neigiamai konotuotas nei sąvokos sinonimas „išeisvis“, siejamas su pirmąja emigrantų banga.⁹

Tiesiogiai su emigracija susiję gyventojai ne visada sutinka su viešojoje erdvėje pateikiama informacija. Atsiranda noras prieštarauti ir pasakyti savo nuomonę. Tobulėjant technologijoms informacija gali dalytis ne tik profesionalių žiniasklaidos priemonių atstovai, bet ir paprasti piliečiai. Jie tampa piliečių žurnalistikos dalyviais.

⁷ MARCINKEVIČIENĖ, Rūta. Emigracija spaudoje: požiūrio atspindys ar formavimas. *Šiuolaikinė lietuvių emigracija: pralaimėjimai ir laimėjimai* [interaktyvus]. 2012-12-04 [žiūrėta 2015 m. balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: http://www.civitas.lt/files/Konferencija_Emigracija_04_12_02_pranesimai.pdf

⁸ *Lietuvių emigracija: problema ir galimi sprendimo būdai*. Vilnius, 2005, p. 6.

⁹ BUDGINAITĖ, Irma. Visuomeniniai grįžtamosios migracijos veiksniai: grįžusių migrantų įvaizdis viešojoje erdvėje ir visuomenės požiūris. Iš: BARCEVIČIUS, Egidijus, ŽVALIONYTĖ, Dovilė. *Užburtas ratas? Lietuvos gyventojų grįžtamoji ir pakartotinė migracija*. Vilnius, 2012, p. 221–239.

Tyrimo metodologija

Tyrimo tikslas – nustatyti, kaip emigracijos tema pateikiama piliečių žurnalistikoje ir kokį emigranto paveikslą kuria piliečių žurnalistikos autoriai.

Tyrimo uždaviniai:

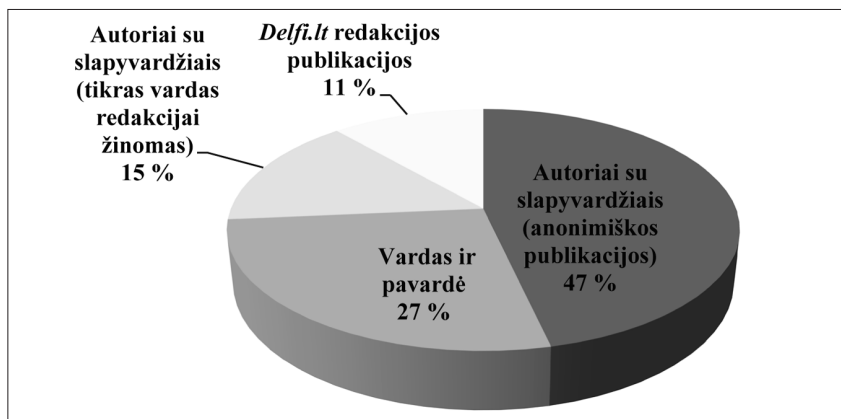
1. Ištirti, kas piliečių žurnalistikos skiltyse dažniausiai rašo emigracijos tema. Šiuo analizės pjūviu siekta išsiaiškinti **publikacijų autorystę**;
2. Atskleisti piliečių žurnalistikos autorių (emigrantų ir gyventojų Lietuvoje) **požiūrį į emigracijos reiškinį**, pateikiamą publikacijose. Šiuo analizės pjūviu išnagrinėta, kokia nuomonė vyrauja tarp piliečių žurnalistikoje besireiškiančių piliečių (kiekybinis ir kokybinis tyrimas);
3. Ištirti, koks piliečių **santykis su Lietuva** pateikiamas piliečių publikacijose. Šiuo analizės pjūviu siekta išsiaiškinti, kokios **priežastys** lėmė autorių (emigrantų) išvykimą iš Lietuvos; koks **santykis su Lietuva yra emigracijoje** ir ar autoriai (emigrantai) **planuoja reemigruoti** (kiekybinis ir kokybinis tyrimas);
4. Apibrėžti, koks emigranto paveikslas pateikiamas piliečių žurnalistikoje.

Tyrimo imtis. Kiekybiniam tyrimui atrinktos tik tos publikacijos, kurios buvo paskelbtos piliečių žurnalistikos skiltyse: „Pilietis“ (178) ir „Bendraukime“ (91). Tam tikriems kiekybinio ir kokybinio tyrimų analizės pjūviams (požiūriui į emigraciją; santykiui su Lietuva nustatyti) buvo pasirinktos tik tos publikacijos, kurių autoriai – emigrantai. Internetinio dienraščio *Delfi.lt* skiltis „Pilietis“ pateikė 62 tokias publikacijas, portalo *Lrytas.lt* skiltis „Bendraukime“ – 38.

Emigracijos tema internetinio dienraščio *Delfi.lt* skiltyje „Pilietis“

Publikacijų autorystė. Kiekybiniu tyrimu publikacijų autorystė bus tirama dviem aspektais: *pagal vardo atskleidimą* ir *pagal santykį su emigracija*.

Kiekviena redakcija sprendžia, ar rašantieji į piliečių žurnalistikos skiltis gali išlikti anonimiški, ar redakcija privalo žinoti jų asmeninius duomenis. Internetinio dienraščio *Delfi.lt* piliečių žurnalistikos skilties „Piliėtis“ redaktorės Kamilės Baubinaitės teigimu, publikuojamos ir tų autorių, apie kuriuos duomenų nėra, publikacijos. Tačiau visos jos perina redakcijos cenzą (ar tai nėra komerciniai tekstai, melaginga, šmeižianti, kitus įžeidžianti informacija), todėl publikuojami ir tie tekstai, kurių autorių tikri vardai redakcijai nėra žinomi.¹⁰ Anonimais panorėję likti piliečiai pastaraisiais metais į skiltį „Piliėtis“ rašė dažniausiai (65). Vieni iš jų prisistatydavo sugalvotu slapyvardžiu ar tiesiog „Delfi.lt skaitytoju“. Beveik perpus mažiau tokių, kurie pateikia tikrą savo vardą ir pavardę (38). Dar viena autorių grupė – piliečiai, kurių tikri vardai redakcijai žinomi, tačiau publikuojant tekstą prisidengiama slapyvardžiu (21). Kitos publikacijos (16) – dienraščio *Delfi.lt* redakcijos informacija apie konkursus, iš emigrantų bendruomenių pranešimų perpublikuota informacija, visuomeninių išėivijos organizacijų pranešimai (žr. 1 pav.).

1 paveikslas. Publikacijų autorystė pagal vardo atskleidimą 2012–2014 m. (N = 140)

Šaltinis: sudaryta autorės

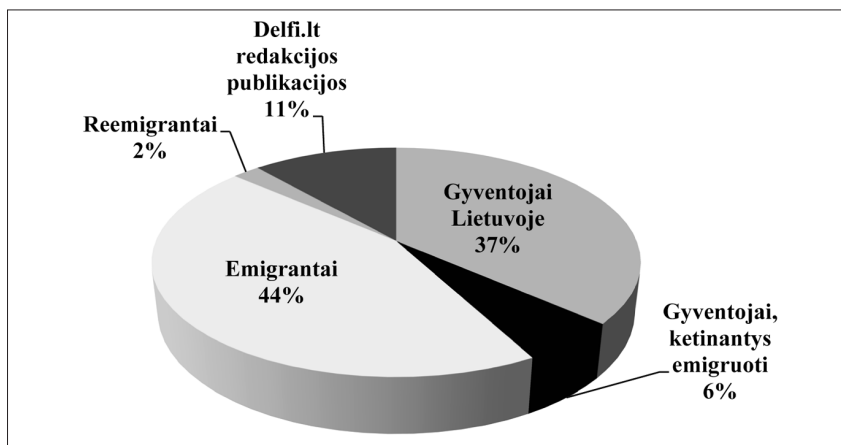
¹⁰ BAUBINAITĖ, Kamilė. *Struktūrizuotas interviu su Delfi.lt piliečių žurnalistikos skilties „Piliėtis“ redaktore Kamile Baubinaite*. Parengtas baigiamajam bakalauro darbui „Emigracijos tema piliečių žurnalistikoje – naujienų laikraščiuose *Delfi.lt* ir *Lrytas.lt* 2012–2014 metais“ (2015)

Galima teigti, kad rašant emigracijos tema ir reiškiant savo nuomonę apie emigraciją, emigrantus ar Lietuvą, dažniausia nenorima prisistatyti tikrąjį savo vardą. Tokią situaciją gali lemti autorių nenoras būti kritikuojamiems dėl jų pateikiamos nuomonės, ypač jei publikacijoje kritikuojama viena ar kita pusė. Gyventojai negaili kritikos emigrantams, o jie savo ruožtu kritikos strėles laido tiek į Lietuvoje likusius piliečius, tiek į valdžios atstovus. Kuo publikacija kritiškesnė, tuo didesnė tikimybė, kad autorius neatskleis tikrojo savo vardo.

Pastebėta, kad anonimiškai prisistatančių autorių skaičius 2014 m. išaugo (45 publikacijos). 2012 ir 2013 m. tokių autorių būta po 10. Tokį padidėjimą galėjo lemti ir piliečių žurnalistikoje aktyviau pradėję reikštis emigrantai (autorių emigrantų skaičius, žvelgiant į 2012–2014 m., didžiausias 2014 m.). Jie dalijasi asmeninėmis istorijomis ir gyvenimo detalėmis, o tai gali būti priežastis, kodėl autoriai nori išlikti anonimiški. Didėjantis neprisistatančiųjų skaičius piliečių žurnalistikoje leidžia teigti, kad piliečių žurnalistika dar nėra ta terpė, kurioje nebūtų bijoma prisistatyti (nenorima prisiišti atsakomybės už savo žodžius), tačiau vis dėlto tai galimybė būti išgirstiems.

Publikacijų autorystės pjūvis analizėje taip pat padėjo nustatyti, kas dažniausiai piliečių žurnalistikoje rašo emigracijos tema, būtent: gyventojai, gyvenantys Lietuvoje; emigruoti ketinantys gyventojai; emigrantai; grįžę emigrantai. Daugiausia apie emigraciją piliečių žurnalistikoje patys emigrantai rašo dar būdami išeivijoje (62), tačiau aktyvi ir gyventojų Lietuvoje grupė. Jie nori išsakyti nuomonę apie emigracijos reiškinį ir būti išgirsti (51). 2012–2014 m. pasirodė tik 8 publikacijos, kuriose aiškiai svarstoma galimybė emigruoti, o 3 publikacijas parašė grįžę emigrantai. Pastarosios trys parengtos 2014 m. (žr. 2 pav.).

Emigracijos tema beveik apylygiai domisi ir piliečių žurnalistikoje savo nuomonę reiškia tiek emigrantai, tiek Lietuvos gyventojai. Tai dar kartą patvirtina, kad emigracijos iš Lietuvos reiškinys tapo viešojo diskurso dalimi. Kaip teigia K. Baubinaite, emigracijos tema aktuali ne-emigravusiems lietuviams, nes beveik kiekvienas lietuvis šia tema gali pasisakyti: beveik visi tarp savo pažįstamų turi emigravusiųjų; laikosi

2 paveikslas. Publikacijų autorystė pagal santykį su emigracija iš Lietuvos 2012–2014 m. (N = 140)

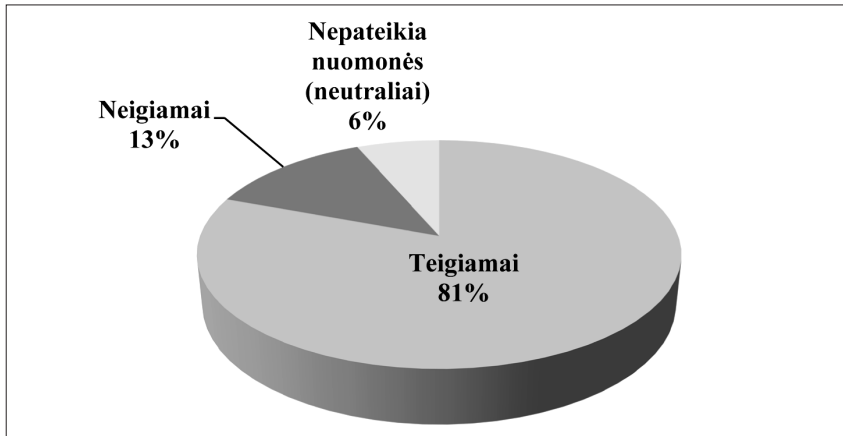
Šaltinis: sudaryta autorės

tvirtos nuomonės, galima emigruoti ar ne. Emigracijos tema susijusi ir su santykių (konfliktas tarp Lietuvoje likusių žmonių ir emigravusiųjų), darbo, pinigų aspektais, kurie visada yra aktualūs „Piliečio skiltyje“. Todėl, K. Baubinaitės teigimu, emigracijos tema piliečių žurnalistikoje tarp autorių yra gana populiarė.¹¹

Išsiaiškinome, kad aktyviausi emigracijos tema rašantys autoriai yra patys emigrantai (62) ir gyvenantys Lietuvoje žmonės (51). Publikacijose tiek emigrantai, tiek Lietuvos gyventojai, rašydami apie emigraciją, išdėsto savo požiūrį į šį reiškinį.

Požiūris į emigraciją. Kiekybinis tyrimas atskleidė, kad emigracijos reiškinį teigiamai vertina ir tokią savo poziciją išdėsto 50 iš 62 publikacijų autorių (emigrantų). Iš savo asmeninės patirties neigiamai emigraciją vertina tik 8 autoriai (žr. 3 pav.).

¹¹ BAUBINAITĖ, Kamilė. *Struktūrizuotas interviu su Delfi.lt piliečių žurnalistikos skilties „Piliėtis“ redaktore Kamile Baubinaite*. Parengtas baigiamajam bakalauro darbui „Emigracijos tema piliečių žurnalistikoje – naujienų laikraščiuose Delfi.lt ir Lrytas.lt 2012–2014 metais“ (2015).

3 paveikslas. Emigracijos vertinimas, kai publikacijos autorius – emigrantas (N = 62)
Šaltinis: Sudaryta autorės

Beveik visose emigrantų publikacijose pateikiama konkreti (teigiama arba neigiama) nuomonė apie emigraciją. Tik 4 publikacijose (6 proc.) 2012–2014 m. emigracijos tema gvildinama neišsakant jokios nuomonės. Toks santykis patvirtina, kad piliečių žurnalistikoje – priešingai nei profesionalios žurnalistikos skiltyje – objektyvumas nėra svarbus, o piliečiams svarbiausia pasidalyti asmenine nuomone.

Atlikus kokybinį turinio analizės tyrimą atskleistos pagrindinės emigrantų išskiriamos teigiamos emigracijos iš Lietuvos savybės. Teigiamai emigraciją vertinantys autoriai savo publikacijose itin dažnai pabrėžia, kad *emigracija iš Lietuvos – ekonominis išsigelbėjimas*. Pavyzdžiui:

Visų¹² pirma, tai išgyvenimo galimybės. Jungtinėje Karalystėje minimali alga leidžia gyventi, sakykim, „padoriai“¹³, o Lietuvoje minimali alga verčia rimtai skaičiuoti centus.¹⁴

¹² Straipsnyje cituojama interneto dienraščių kalba netaisyta.

¹³ Citatose pabrauktos teksto dalys autorės.

¹⁴ *Lietuvoje praradęs viską, ant kojų atsistojo tik svetur* [interaktyvus]. DELFI Piliėtis, 2014 [žiūrėta 2015 m. balandžio 25 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.delfi.lt/piliėtis/voxpopuli/lietuvoje-prarades-viska-ant-koju-atsistojo-tik-svetur.d?id=64090108>

Aš tiesiog nesuprantu, kaip žmonės gali išgyventi, kai Lietuvoje tokie atlyginimai, ir kaip Lietuva žada įsivesti euro valiutą...<...> Užsienyje galime gyventi ir pildyti savo svajones, o kol gimtoji šalis pasieks tokį lygį, mes jau ilsėsime... Kad ir kaip bebūtų gaila.¹⁵

Publikacijose, kuriose emigracija vertinama teigiamai, dažniausia pabrėžiamos galimybės užsidirbti daugiau, gyventi geriau (materialinių troškimų realizavimas). Svarbu paminėti, kad net ir teigiamose publikacijose emigracijos tema emigrantai nepamiršta paminėti emigracijos sunkumų: adaptacijos laikotarpio, darbo paieškų. Tačiau sprendimas emigruoti ir gyvenimas emigracijoje vis tiek vertinamas teigiamai. Nau-da iš emigracijos išlieka didesnė už sąnaudas.

Teigiamai emigracijos reiškinį vertinantys emigrantai publikacijose vardija ne tik ekonominius emigracijos privalumus, bet ir *vidinę žmonių kultūrą, svetur gyvenančių žmonių mentalitetą*. Pabrėžiama, kad užsienyje žmonės kitokie nei Lietuvoje. Tai emigrantams dažniau patinka nei nepatinka, pavyzdžiui:

Man Londone patinka ir todėl kad žmonės čia kitokie, atsipalaidavę, džiaugiasi gyvenimu, laimingi. Lietuvį dažniausiai lengva pažinti gatvėje ypač šviežiai iškeptą emigrantą, nes jie visuomet pikti ir susiraukę.¹⁶

Tačiau gimus vaikams supratau, kad turiu „evakuotis“ (kaip kažkas rašė) iš Lietuvos dėl savo vaikų ateities. Noriu pabėgti nuo lietuviško mentaliteto, nuo netikrumo ateitimi jausmo, nuo nepasitikėjimo žmonėmis. Ir šiaip, nusibodo kovoti su lietuviškais monopoliais, nusibodo jaustis bloga, kad žinau savo teises ir siekiu jas apginti.¹⁷

¹⁵ *Emigrantas iš Airijos: nesuprantu, kaip žmonės gali išgyventi Lietuvoje* [interaktyvus]. DELFI Piliėtis, 2014 [žiūrėta 2015 m. balandžio 25 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.delfi.lt/piliėtis/voxpopuli/emigrantas-is-airijos-nesuprantu-kaip-zmones-gali-isgyventi-lietuvoje.d?id=64112522>

¹⁶ *Emigrantas: Anglijoje uždirbu tiek, kad galiu nemažai sutaupti* [interaktyvus]. DELFI Piliėtis, 2014 [žiūrėta 2015 m. balandžio 25 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.delfi.lt/piliėtis/voxpopuli/emigrantas-anglijoje-uzdirbu-tiek-kad-galiu-nemazai-sutaupyti.d?id=65068731>

¹⁷ *Jei emigrantas – reiškia gyvena blogai? Nesąmonė* [interaktyvus]. DELFI Piliėtis, 2012 [žiūrėta 2015 m. balandžio 25 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.delfi.lt/piliėtis/voxpopuli/jei-emigrantas-reiskia-gyvena-blogai-nesamone.d?id=59030483>

Emigracijos vertinimui įtaką turi ir kitos šalies kultūros lyginimas su esama Lietuvoje.

Nors 2012–2014 m. naujienų dienraščio *Delfi.lt* piliečių žurnalistikos skiltyje rašę emigrantai pabrėžė teigiamą emigracijos pusę ir vertino ją teigiamai, aštuoniose emigrantų rašytose publikacijose dėl tokio pasirinkimo žeriama kritika. Dažniausiai kritikuojamos *darbo sąlygos*. Tekstus rašę reemigrantai (3) emigraciją taip pat vertino neigiamai ir skundėsi dėl *darbo sąlygų*. Dėl prastesnių darbo sąlygų autoriai buvo linkę kaltinti įžvelgtą *tautinę diskriminaciją*. Pavyzdžiui:

Tai buvo labai didelė žmonių diskriminacija, didelės problemos dėl apmokėjimo (reikėjo algos laukti net 5 mėn.), žada „aukso“ kalnus, bet tu pačiu ir nesilaiko žodžio...¹⁸ Bet pasakysiu atvirai – vergystė šiais laikais išlikusi, tik kitokia forma, kai tu turi kontraktą neapibrėžtam laikui. Kai darbdaviui tu reikalingas, jie tave iškviečia į darbą, kai darbo mažai, tu būni laisvas, be pinigų, be darbo – kelis mėnesius ir kasdien lauki skambučio, kada tave iškvies dirbti.¹⁹

Naujienų laikraščio *Delfi.lt* piliečių žurnalistikos skiltyje apie emigraciją rašo ne tik emigrantai – savo požiūrį dėsto ir gyvenantys Lietuvoje (51 publikacija). Jų nuomonės apie emigraciją pasiskirsto tolygiai: neigiamai emigraciją vertina 21 publikacijos autorius, 19 žmonių nepateikia jokie reiškinio vertinimo, o likusieji (11) emigraciją vertina teigiamai.

Teigiamai emigraciją vertinantys autoriai publikacijose stengiasi pabrėžti teigiamas emigracijos reiškinio pasekmes (bedarbių skaičiaus, nedarbo mažėjimą Lietuvoje). Tokiose publikacijose į emigrantus žvelgiama kaip į žmones, išvykusius pasisemti gerosios patirties ir grįžusius namo.

¹⁸ *Emigrantė: pamatėme tikruosius norvegų veidus* [interaktyvus]. DELFI Piliėtis, 2014 [žiūrėta 2015 m. balandžio 25 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.delfi.lt/piliėtis/naujienos/emigrante-pamateme-tikruosius-norvegus-veidus.d?id=65675024>

¹⁹ *Emigrantės patirtis: esi iš skurdžios valstybės – ten ir grįžk* [interaktyvus]. DELFI Piliėtis, 2014 [žiūrėta 2015 m. balandžio 25 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.delfi.lt/piliėtis/voxpopuli/emigrantes-patirtis-esi-is-skurdzios-valstybes-ten-ir-grizk.d?id=64046978>

Autoriai, išsakantys neigiamą nuomonę apie emigraciją, dažniausiai piktinasi pačiais emigrantais, o ne pasekmėmis, kurių sukelia emigracijos reiškinys. Dažniausia kritikuojami *darbo emigrantai* ir jų gyvenimo būdas.

Daugelis emigrantų dirba pačius sunkiausius ir blogiausiai apmokamus darbus. O senas mitas, kad lietuvius gerbia už jų darbštumą, yra tik mitas. Gyvenimas name, kuriame gyvena dar dvi ar trys šeimos, ilgos darbo valandos, negarantuotas darbas, kalbos barjeras, diskriminacija, pinigų trūkumas, kasdieninis girtuokliavimas... Tai yra išsvajotos emigracijos kasdienybė.²⁰ Tada klausyk, būsimasis pasaulio pilieti, nesitikėk grįžęs Lietuvon sulaukti mano pagarbos, nemekenk ir nestenėk, bandydamas prisiminti bočių kalbą, nesigirk, gyvendamas vienos nakties turtuolio gyvenimą, nevaidink, bandydamas įrodyti, kad tavo gaunamas minimalus atlyginimas yra kelis kartus vertingesnis nei mano, nes nežavi manęs tavo spindintis suskeldėjusį turinį slepiantis fasadas!²¹

Tokios publikacijos tik dar labiau sustiprina konfliktinę situaciją tarp emigrantų ir likusiųjų Lietuvoje. Emigrantai jose ne tik dalijasi asmeninėmis istorijomis iš emigracijos – dėl kritikos jie yra priversti teisintis, kodėl emigravo, ir išsakyti savo nuomonę apie Lietuvą. Visa tai – kaip užburtas ratas (prikaištas – atsakymas – prikaištas) – kursto diskusiją piliečių žurnalistikos skiltyje. Tai naudinga ir interneto naujienų laikraščiui, todėl pastebėjus, kad tema populiarėja, stengiamasi dar labiau skatinti rašyti ja. Beveik kiekvienos emigranto istorijos pabaigoje redakcija prašo papasakoti savą emigracijos istoriją, pasidalyti savo nuomone apie tai. Tai neabejotinai padidina emigracijos temos populiarumą piliečių žurnalistikos skiltyje.

²⁰ *Emigracijos kasdienybė: ar tikrai tai jūsų svajonė* [interaktyvus]. DELFI Piliėtis, 2014 [žiūrėta 2015 m. balandžio 25 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.delfi.lt/pilietis/voxpopuli/emigracijos-kasdienybe-ar-tikrai-tai-jusu-svajone.d?id=64916653>

²¹ *Nuomonė. Emigrante nesitikėk grįžęs Lietuvon sulaukti mano pagarbos* [interaktyvus]. DELFI Piliėtis, 2013 [žiūrėta 2015 m. balandžio 25 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.delfi.lt/pilietis/voxpopuli/nuomone-emigrante-nesitikek-grizes-lietuvon-sulaukti-mano-pagarbos.d?id=63373388>

Kitas svarbus tyrimo aspektas – emigrantų autorių publikacijose atsispindintis **santykis su Lietuva**. Emigrantai publikacijose ne tik išdėsto savo mintis apie emigraciją, bet ir apibūdina savo santykius su Lietuva: nurodo **priežastis**, kodėl emigravo iš Lietuvos (emigracijos pasirinkimo priežastys publikacijose dažniausia tiesiogiai susijusios su tam tikra nuomone apie Lietuvos valstybę); taip pat rašoma apie **santykį su Lietuva esant išėivijoje; galimybę reemigruoti**.

Ne visi autoriai rašo apie emigracijos iš Lietuvos priežastis, tačiau iš 62 publikacijų, kurių autoriai yra emigrantai, tik 10 autorių (16, 2 proc.) neatskleidė, kokios priežastys lėmė pasirinkimą emigruoti. Iš 52 publikacijų 34 autoriai (54, 8 proc.) pareiškė, kad emigraciją lėmė **ekonominės priežastys**, kaip antai: *negalėjimas išgyventi Lietuvoje, skurdo riba*. Emigraciją itin paskatino *nedarbas Lietuvoje*. Nurodydami emigracijos priežastis, emigrantai kartu pabrėžia ir neigiamą savo požiūrį į Lietuvos valstybę, publikacijose negailima kritikos valdžios atstovams. Pavyzdžiui:

Man emigracija nebuvo svajonė ar pramoga, tiesiog buvau priversta tai padaryti. Emigracija buvo problemų sprendimo būdas, kad vaikai, likę Lietuvoje, nebadautų. Kaltinu tėvynę, nes tapusi našle buvau palikta likimo valiai, nei aš, nei mano vaikai niekam nerūpėjo. Svetima buvau Lietuvai, svetima ir Anglijai, tik čia galiu išgyventi – toks ir skirtumas.²²

Bet kai ištekliai baigiasi ir išgyventi tiesiog nebegali, krauniesi terbelę ir keliauji ten, kur tau pasiūlo nors kiek geresnes sąlygas. Ir apie jokią ten tėvynės meilę negalvoji, nes skrandžio šauksmas visada stipresnis.²³

Nors dėl emigrantų kritikuojamų gyvenimo sąlygų Lietuvoje kaltinama valstybė, emigrantai publikacijose tikina, kad *Lietuvos nepamiršta*

²² *Emigrantė: skirtumas tarp Lietuvos ir Anglijos – pastarojoje galiu išgyventi* [interaktyvus]. DELFI Piliėtis, 2014 [žiūrėta 2015 m. balandžio 25 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.delfi.lt/piliėtis/voxpopuli/emigrante-skirtumas-tarp-lietuvos-ir-anglijos-pastarojoje-galiu-isgyventi.d?id=64923467>

²³ *Aš – emigrantė. Palikite mane ramybėje* [interaktyvus]. DELFI Piliėtis, 2013 [žiūrėta 2015 m. balandžio 25 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.delfi.lt/piliėtis/voxpopuli/as-emigrante-palikite-mane-ramybeje.d?id=60477459>

ir, atsiradus galimybėms, gyventų Lietuvoje. Apie tai rašyti publikacijoje skatina ir gyventojų kaltinimai emigrantams, esą, jie nutauto.

*Žmonės jos ir ilgisi, ir prisimena ją, ir myli, bet kartu ir pyksta, kiekvienas turėdamas savo nuoskaudų ir nusivylimų iš gyvenimo ten.*²⁴

*Žmonės nori grįžti namo, daugeliui emigrantų užsienis vis dar yra „ten“, o Lietuva vis dar „čia“. Kol kas Lietuva dar neprarado daugelio tų, kurie šiuo metu išvykę. Bet jei Lietuvos valdžia ir toliau tik stengsis įrodinėti, kas iš visų kaltų yra kalčiausias, o kas - mažiau kaltas, gali pražiopsoti momentą, kada „čia“ ir „ten“ susikeis vietomis.*²⁵

Nors emigrantai tvirtina, kad ilgisi Lietuvos, vis dėlto apie reemigraciją galvoja tris kartus mažiau publikacijų autorių. Didžioji dalis emigrantų autorių (61, 2 proc.) planuoja pasilikti svetur. Grįžti ketina tik 10 autorių (16, 1 proc.), tačiau tokį atotrūkį gali lemti ne tik faktas, kad daugiau emigrantų pasilieka kitoje šalyje, bet ir tai, kad piliečių žurnalistikoje taip aktyviai nedalyvauja tie emigrantai, kurie į gyvenimą svetur žiūri tik kaip į tam tikrą laikotarpį. Dažniausiai tokie emigrantai būna išvykę mokytis (galima pastebėti, kad aktyviausi piliečių žurnalistikoje darbo emigrantai), tad jie nėra tokie aktyvūs piliečių žurnalistikos piliečiai, be to, jie nejaučia pareigos teisintis visuomenei dėl sprendimo emigruoti, jei planuoja grįžti.

Emigracijos tema internetinio dienraščio *Lrytas.lt* skiltyje „Bendraukime“

Publikacijų autorystė. Internetinio dienraščio *Lrytas.lt* piliečių žurnalistikos skilties „Bendraukime“ redaktorės Eglės Buitkienės teigimu, dažniausiai publikacijas piliečiai siunčia iš savo asmeninio elektro-

²⁴ Nuomonė. Emigrantai nėra nutautėję išdavikai [interaktyvus]. DELFI Piliėtis, 2014 [žiūrėta 2015 m. balandžio 25 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.delfi.lt/piliėtis/voxpopuli/nuomone-emigrantai-nera-nutauteje-isdavikai.d?id=63768282>

²⁵ Emigrantas: užsienyje visi šypsosi, o Lietuvoje vaikšto susiraukę [interaktyvus]. DELFI Piliėtis, 2014 [žiūrėta 2015 m. balandžio 25 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.delfi.lt/piliėtis/voxpopuli/emigrantas-uzsienyje-visi-sypsosi-o-lietuvoje-vaiksto-suirauke.d?id=65064469>

ninio pašto, tad redakcija žino autoriaus vardą ir pavardę, bet tai nėra garantas, kad publikaciją parašė būtent tas žmogus. Lygiai kaip naujienų laikraštis *Delfi.lt*, portalas *Lrytas.lt* publikuoja ir tų autorių, kurių tikrų vardų nežino, istorijas, tačiau atsižvelgia, ar publikacija nėra įžeidžianti. Kaip teigia E. Buitkienė, stengiamasi išsiaiškinti, ar istorija nėra melas, tačiau ir tai ne visada pavyksta padaryti. „Nėra būdų užtikrinti, ar pavyzdžiui, autoriaus istorija tikra, ar tai tik jo fantazijos vaisius. Tokiu atveju belieka pasitikėti tuo, kas parašė, nes koks tikslas rašyti į piliečių žurnalistikos skiltis ir siūlyti išgalvotą istoriją“²⁶. Tikrąjį savo vardą ir pavardę portalo *Lrytas.lt* autoriai dažniau atskleidžia (57 proc.), nei nuslepia (37 proc.).

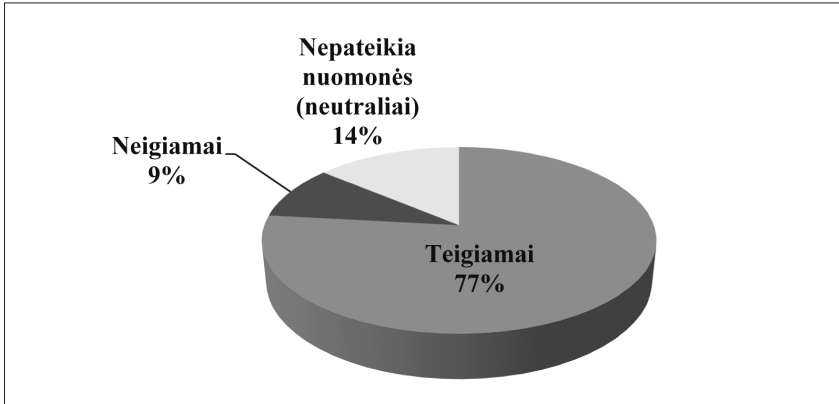
Naujienų laikraštyje *Lrytas.lt* apie emigraciją dažniausia rašo patys emigrantai (43 publikacijos), po jų aktyviausia savo nuomonę apie emigraciją reiškia gyventojai Lietuvoje (30 publikacijų), ne tokie aktyvūs yra ketinantys emigruoti (8 publikacijos) ir grįžę emigrantai (5 publikacijos).

Išsivijoje ir Lietuvoje gyvenančių autorių santykis minimame šaltinyje yra panašus kaip ir naujienų laikraštyje *Delfi.lt*. Daugiausia emigrantų savo publikacijas pateikė 2013 m. (tais pačiais metais, kai redakcija paskelbė konkursą apie pasaulio lietuvių gyvenimą išsivijoje). Gyventojai kiekvienais metais rašo tolygiai – po 10 publikacijų per metus.

E. Buitkienės žodžiais tariant, autoriai emigrantai dažniausiai rašo tada, kai viešojoje erdvėje dėl jų gyvenimo kyla diskusija. Redaktorė sako, jog kartais užtenka vienos publikacijos, kad emigrantus, kurie stebi gyvenimą Lietuvoje, viešojoje erdvėje paskatintų pasakyti, „kaip yra iš tikrųjų“. Kartais tai būna emigrantams aktualūs klausimai, pavyzdžiui: sprendimas dėl dvigubos pilietybės, vaikų teisių apsauga Norvegijoje.²⁷

²⁶ BUITKIENĖ, Eglė. *Struktūrizuotas interviu su Lrytas.lt piliečių žurnalistikos skilties „Bendraukime“ redaktore Egle Buitkiene*. Parengtas baigiamajam bakalauro darbui „Emigracijos tema piliečių žurnalistikoje – naujienų laikraščiuose „Delfi.lt“ ir „Lrytas.lt“ 2012–2014 metais“ (2015).

²⁷ Ten pat.

4 paveikslas. Emigracijos reiškinio vertinimas, kai publikacijos autorius – emigrantas (N = 43)

Šaltinis: Sudaryta autorės

Emigrantai – aktyviausia iš visų apie emigraciją piliečių žurnalistikos skiltyje rašančių grupių (43 publikacijos) – publikacijose pateikia **nuomonę apie emigracijos reiškinį**. Nustatyta, kad iš 43 publikacijų sprendimas emigruoti teigiamai vertinamas 33-jose publikacijose, neigiamai tik 4-ose, o 6 autoriai savo nuomonės nepateikia (žr. 4 pav.).

Teigiamai emigraciją vertina net ir 3 iš 5 į Lietuvą grįžusių emigrantų. Nors tendencija internetinio dienraščio *Lryto.lt* piliečių žurnalistikos skiltyje panaši kaip ir dienraščio *Delfi.lt* skiltyje „Pilietis“ (apie 80 proc. visų rašančių emigrantų šį sprendimą vertina teigiamai), internetiniame laikraštyje *Lrytas.lt* daugiau yra tokių autorių, kurie tekstuose nepateikia jokios nuomonės: publikacijose stengiamasi neįvardyti emigracijos plusų ar minusų.

Kokybinis tyrimas atskleidė, kad emigrantai naujienų portalo *Lrytas.lt* piliečių skiltyje „Bendraukime“ teigiamą požiūrį į emigraciją dažniausiai grindžia *geresnėmis ekonominėmis sąlygomis užsienyje*. Taip pat itin dažnai pabrėžiamos *didesnės karjeros galimybės*. Pavyzdžiui:

Išvykę emigrantai, kurie įsikūrė kitose šalyse (tarp jų ir aš), savas problemas išsprendė daugiau ar mažiau patys ir turi tai, ką turi. Pažįstu daugelį

emigrantų Danijoje – ir vadovų postus užimančių, ir gydytojų, ir mokytojų, ir darbininkų, ir pas ūkininkus dirbančių.²⁸

*Ir aš žinau, kad Londonas yra galimybių miestas. Iš Lietuvos išvykau ne todėl, kad tingėjau eiti sunkesniu keliu. Šiuo metu atrodo, kad Anglija gali pasiūlyti daug daugiau nei Lietuva.*²⁹

Autoriai emigrantai, nors į pačią emigraciją ir žvelgia teigiamai, tačiau – priešingai nei portalo *Delfi.lt* autoriai – dažniau pabrėžia kultūrinę šoką, kurį patyrė atvykę, ar kitokius gyvenimo įpročius, kurie ne visada vertinami teigiamai.

*Visai susipainiojusi savo mintyse braidžiojau miesto gatvėmis žiūrėdama tiesiai po kojomis. O po jomis, jūs nepatikėsite, šiukšlės, netelpančios į šiukšlių dėžes, išmėtyti tušti alkoholinių gėrimų buteliai, skardinės nuo alaus, švirkštai, apventos gatvės, sulaužyti, panaudoti daiktai, baldai ir nupjauta šalikelėje žolė. Ir tai – miesto centre!*³⁰

*Pasirodo, Europoje apsvaigęs pilietis – tai normalus, nieko nestebinantis reiškinys, prie kurio visi seniai yra pripratę ir į kurį jau seniai niekas nekreipia jokio dėmesio.*³¹

Negalėjimas pritaipyti prie naujos gyvenamosios vietos padidina lietuvių norą išlaikyti savo tautinį identitetą, nepamiršti Lietuvos.

²⁸ 12 metų Danijoje gyvenantis lietuvis: Nė vienas nesiruošia grįžti [interaktyvus]. *Lrytas.lt* „Bendraukime“, 2013 [žiūrėta 2015 m. balandžio 25 d.]. Prieiga per internetą: <http://bendraukime.lrytas.lt/man-rupi/12-metu-danijoje-gyvenantis-lietuvis-ne-vienas-nesiruosia-grizti.htm>

²⁹ Angliją lietuvių išvadavo nuo minties: „O ką žmonės pasakys?“ [interaktyvus]. *Lrytas.lt* „Bendraukime“, 2013 [žiūrėta 2015 m. balandžio 25 d.]. Prieiga per internetą: <http://bendraukime.lrytas.lt/man-rupi/anglija-lietuve-isvadavo-nuo-minties-o-ka-zmones-pasakys.htm>

³⁰ Emigrantų išgirsto rojaus ieškojusi lietuvi: Jūs nepatikėsite [interaktyvus]. *Lrytas.lt* „Bendraukime“, 2014 [žiūrėta 2015 m. balandžio 25 d.]. Prieiga per internetą: <http://bendraukime.lrytas.lt/isklausykite/emigrantu-isingiro-rojaus-ieskojusi-lietuve-jus-nepatikosite.htm>

³¹ Emigrantė pasiurpo išvydusi, kaip gyvena turtingi europiečiai [interaktyvus]. *Lrytas.lt* „Bendraukime“, 2014 [žiūrėta 2015 m. balandžio 25 d.]. Prieiga per internetą: <http://bendraukime.lrytas.lt/man-rupi/emigrante-pasiurpo-isvydusi-kaip-gyvena-turtingi-europieciai.htm>

Lietuvoje gyvenantys žmonės, kurie piliečių žurnalistikoje išsako savo nuomonę emigracijos tema, labiau yra linkę smerkti emigracijos reiškinį, o ne vertinti jį teigiamai. Iš 30-ies apie emigraciją rašiusių autorių 22 ją vertina neigiamai, 7 – teigiamai, o vienas autorius savo nuomonės neišsako. Dar 8 autoriai, publikacijose užsimenantys apie savo planus emigruoti, emigraciją vertina teigiamai, tačiau tokiam vertinimui įtaką turi jau priimtas sprendimas emigruoti.

Didžioji dalis lietuvių, rašančių naujienų portalo *Lryto.lt* skiltyje „Bendraukime“, darbo emigrantus vertina neigiamai.

*Nesutinku su teiginiu, jog vyksta didelis protų nutekėjimas. Greičiau pavadinkime stabilizuojasi normali, produktyvi rinka, kurioje išlieka mąstantys, veržlūs, savimi pasitikintys ir imlūs žmonės. Tinginiai, runkeliai, girtuokliai, buvę „zekai“ ir kiti atmatos lekia nutrūktgalviškai laukan iš Lietuvos, palikdami ją su pagieža ir pasityčiojimu.*³²

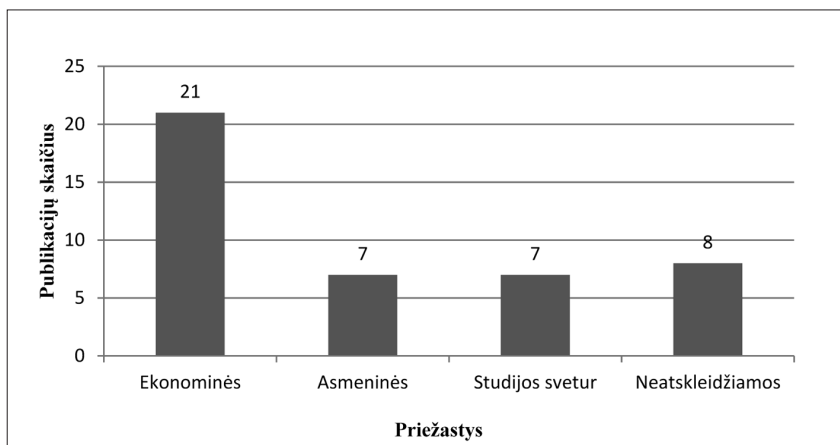
*Ir negalvokit, kad jūs Lietuvai nieko neskolingi. Skolingi, ir labai daug. Bent jau pagrindinę mokyklą visi baigėt. Pasidomėkit, kiek Lietuvai kainuoja vieno moksleivio išlaikymas, kiek teko Lietuvai į jus investuoti, kad išmokyty keletą angliškų, vokiškų žodžių...*³³

Konfliktas tarp emigravusių ir Lietuvoje likusių gyventojų pastebimas ir naujienų portalo *Lrytas.lt* piliečių žurnalistikos skiltyje „Bendraukime“. E. Buitkienės manymu, išklaustytos turi būti abi pusės, todėl internetinio dienraščio *Lrytas.lt* redakcija viešina tokias publikacijas.³⁴

³² *Akmuo į emigrantų daržą: Lietuvą palieka tinginiai, girtuokliai, runkeliai* [interaktyvus]. *Lrytas.lt* „Bendraukime“, 2012 [žiūrėta 2015 m. balandžio 25 d.]. Prieiga per internetą: <http://bendraukime.lrytas.lt/-13409508291339147839-akmuo-%C4%AF-emigrant%C5%B3-dar%C5%BE%C4%85-lietuv%C4%85-palieka-tinginiai-runkeliai-girtuokliai.htm>

³³ *Emigrantai, nemanykit, kad Lietuvai jūs nieko neskolingi* [interaktyvus]. *Lrytas.lt* „Bendraukime“, 2012 [žiūrėta 2015 m. balandžio 25 d.]. Prieiga per internetą: <http://bendraukime.lrytas.lt/-13409685981339934475-emigrantai-nemanykit-kad-j%C5%ABs-lietuvai-nieko-neskolingi-atsakymas-buvusiam-emigrantui.htm>

³⁴ BUITKIENĖ, Eglė. *Struktūrizuotas interviu su Lrytas.lt piliečių žurnalistikos skilties „Bendraukime“ redaktore Egle Buitkiene*. Parengtas baigiamajam bakalauro darbui „Emigracijos tema piliečių žurnalistikoje – naujienų laikraščiuose *Delfi.lt* ir *Lrytas.lt* 2012–2014 metais“ (2015).

5 paveikslas. Emigracijos iš Lietuvos priežastys, nurodytos internetiniame dienrašči *Lrytas.lt* skiltyje „Bendraukime“ 2012–2014 m. (N = 43)

Šaltinis: sudaryta autorės

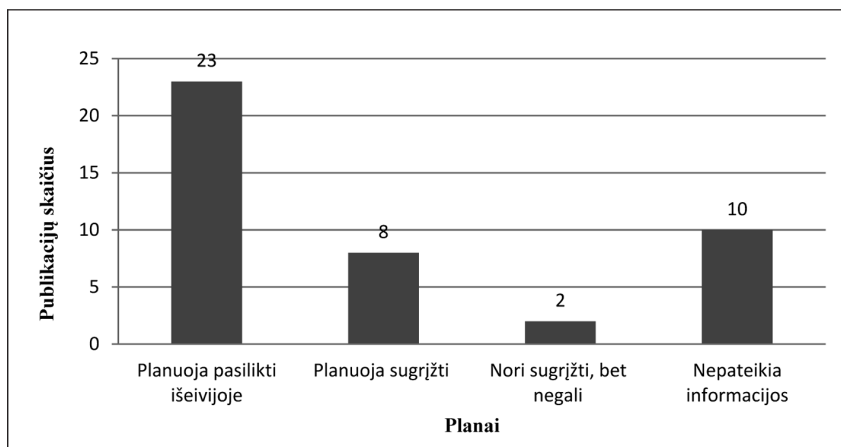
Emigrantai publikacijose atskleidžia ir savo **santykį su Lietuva**. Rašymas į piliečių žurnalistikos skiltį jau yra įrodymas, kad emigrantų Lietuvos piliečiai ryšių su Lietuva nenutraukia ir stebi, kas vyksta viešojoje erdvėje. Publikacijose jie išdėsto savo nuomonę apie Lietuvą. Lietuva kritikuojama tų emigrantų autorių, kurie iš Lietuvos išvyko dėl ekonominių priežasčių. Tokių emigrantų autorių daugiausia (žr. 5 pav.).

Studijuoti išvykę jaunuoliai piliečių žurnalistikos publikacijose dažniau užsimena apie savo norą reemigruoti. Pavyzdžiui:

*Ateityje, atsikandęs pasaulio įvairovės, supratęs, ko pats noriu ir įgijęs daugiau patirties, čia ir norėsiu gyventi. Tikiuosi, kad per tą laiką viskas ir toliau keisis tik į gerąją pusę (augant naujai kartai kitaip būti ir negali).*³⁵

Kalbant apie Lietuvą, jos kultūra ir mano šeima visuomet išliks brangiausi, todėl aš tikrai planuoju grįžti 10 metų laikotarpyje, bet ne artimiau-

³⁵ *Emigranto žvilgsnis į Lietuvą: „Čia norėsiu gyventi“* [interaktyvus]. *Lrytas.lt* „Bendraukime“, 2013 [žiūrėta 2015 m. balandžio 25 d.]. Prieiga per internetą: <http://bendraukime.lrytas.lt/man-rupi/emigranto-zvilgsnis-i-lietuva-cia-noresiu-gyventi.htm>

6 paveikslas. Emigrantų ateities planai, pateikiami internetinio laikraščio *Lrytas.lt* skiltyje „Bendraukime“ 2012–2014 m. (N = 43)

Šaltinis: sudaryta autorės

*siu metu. Esu 22 metų, manau, kad dabar yra pats geriausias metas keliauti, pažinti naujas kultūras ir įgyti tarptautinės darbo patirties.*³⁶

Emigranto paveikslas

Iš publikacijų, atsiųstų naujienų portalų *Delfi.lt* ir *Lrytas.lt* piliečių žurnalistikos skiltims, turinio galima apibrėžti aktyvaus piliečių žurnalistikos dalyvio – **emigranto paveikslą**.

Iš 105 emigrantų parašytų publikacijų matyti, kad beveik pusė emigrantų (55) iš Lietuvos išvyko dėl ekonominių priežasčių: nepritekliaus, nedarbo, menko darbo užmokesčio. Tokie emigrantai dažniausiai apibūdinami kaip „ekonominiai darbo emigrantai“ ir gyventojams, piliečių žurnalistikoje taip pat reiškiantiems savo nuomonę, jie kelia pasipiktini-

³⁶ *Jauno ir sėkmingo žmogaus patarimas: ieškokite tarptautinės praktikos* [interaktyvus]. *Lrytas.lt* „Bendraukime“, 2013 [žiūrėta 2015 m. balandžio 25 d.]. Prieiga per internetą: <http://bendraukime.lrytas.lt/man-rupi/jauno-ir-sekmingo-zmogaus-patarimas-ieskokite-tarptautines-praktikos.htm>

mą. Iš to galima spręsti, kodėl toks emigrantas nusprendė rašyti į piliečių žurnalistikos skiltį: jo tikslas buvo pasiteisinti, atskleisti *savo versiją*.

Tačiau ne tik tai – dažnai toks emigrantas siekia dar ir išsakyti kritiką Lietuvos atžvilgiu. Kaltinimai krinta ir ant darbdavių, ir ant valdžios atstovų. Priekaištaujama už tai, kad nėra darbo, kad minimalios mėnesinės algos *oriam* gyvenimui neužtenka. Tačiau publikacijų turinys atspindi ir savo valstybės ilgesį. Emigrantai tikina, kad jos nepamiršta, išlaiko tautinį identitetą (tai patvirtina ir svetur gajos lietuvių bendruomenės), ilgisi Lietuvos, bet grįžti nenori arba negali – Lietuvoje tiesiog negalėtų išgyventi.

Piliečių žurnalistika, ir emigracijos tema joje yra nevienalytė, ir nors tekstuose dažniausia atsispindi būtent toks emigranto paveikslas, vis dėlto iš šio šaltinio straipsnių galima pastebėti ir kitokį emigranto įvaizdį.

Kitoks emigrantas – ne toks aktyvus piliečių žurnalistikos dalyvis. Visų pirma, tai daug jaunesnis žmogus. Iš 105 emigrantų autorių pateiktų publikacijų paaiškėjo, kad 14 iš jų išvyko studijuoti svetur, o 18 Lietuvą paliko dėl asmeninių priežasčių. Kaip asmenines priežastis autoriai nurodo didesnes galimybes kilti karjeros laiptais, o kai kurie, nors Lietuvoje ir dirbo gerai apmokamą darbą, norėjo pažinti pasaulį. Kita vertus, ir tokių autorių tekstuose pasitaiko teisinimosi, tačiau daugiau kritikos vis dėlto tenka lietuvių mentalitetui nei pačiai valstybei. Emigrantai, kurie studijuoja užsienyje, dažniau tikisi grįžti į Lietuvą. Toks emigranto paveikslas dažnežnis naujienų laikraščio *Lrytas.lt* piliečių žurnalistikos skiltyje.

Išvados

1. Piliečių žurnalistikos skiltis profesionaliose žiniasklaidos priemonėse lietuviai dažniau naudoja savo nuomonei išsakyti ir asmeninėms istorijoms pasakoti, nei pranešti apie naujienas ir įvykius. Viešosios erdvės diskusijos dėl emigracijos reiškinių persikelia į piliečių žurnalistikos skiltis, kuriose savo nuomonę apie emigraciją išsako emigrantai ir Lietuvos gyventojai. Emigrantams tai galimybė paneigti viešojoje erdvėje įsitvirtinusių neigiamą nuomonę apie emigraciją.

2. Apie emigraciją naujienų laikraščių *Delfi.lt* ir *Lrytas.lt* piliečių žurnalistikos skiltyse „Piliėtis“ ir „Bendraukime“ dažniausia rašo patys emigrantai. Sprendimą emigruoti ir gyvenimą iševijoje jie daugiausia vertina teigiamai. Emigracijos nauda grindžiama ekonominiais aspektais (geresnėmis gyvenimo galimybėmis, didesniu darbo užmokesčiu). Teigiamai emigracijos pusei priskiriama ir kitokia kultūra, nelietuviškas mentalitetas.
3. Piliečių žurnalistais dažniausiai tampa darbo emigrantai, svetur išvykę gyventi dėl ekonominių priežasčių. Rečiau publikacijų pateikia į užsienį išvykę studentai ar dėl asmeninių priežasčių emigravę lietuviai. Darbo emigrantai publikacijose kritikuoja Lietuvos valstybę, mat laiko ją kalta dėl emigracijos.
4. Nors daugelyje piliečių žurnalistikos publikacijų, kurių autoriai yra darbo emigrantai, kaltinama Lietuva, emigrantai publikacijomis siekia apsiginti ir paneigti neigiamą nuomonę apie save. Todėl publikacijose pabrėžiamas santykis su Lietuva, kuri stengiamasi išlaikyti, – tautiškumo puoselėjimas užsienyje. Tačiau 58 proc. emigrantų (61 publikacija) užsimena, kad grįžti į Lietuvą neplanuoja.
5. Apie grįžimą į tėvynę dažniau užsimena emigrantas, išvykęs svetur mokytis, įgyti patirties. Tokie emigrantai iš Lietuvos išvyko ne dėl nepritekliaus, todėl jų pateikiama nuomonė apie Lietuvą piliečių žurnalistikos skiltyse yra santūresnė. Kritika dažniau nukreipiama į lietuvių mentalitetą, tačiau ne į pačią valstybę.
6. Kita grupė, piliečių žurnalistikoje rašanti apie emigraciją, Lietuvoje pasilikę gyventojai. Pastarieji linkę neigiamai vertinti emigraciją. Dažniausiai publikacijose kritikuojami darbo emigrantai, kurie išvyko iš Lietuvos dėl ekonominių priežasčių.
7. Piliečių žurnalistikoje plėtojamas dar didesnis konfliktas tarp emigrantų ir likusiųjų Lietuvoje. Kritikuojami emigrantai nori pasiteisinti ir toliau reiškia savo nuomonę, skelbia asmenines istorijas. Nors piliečių žurnalistikos skiltys profesionalioje žiniasklaidoje žmonėms suteikia galimybę būti išklaustytiems, o tai yra naudinga, tačiau tai pravartu ir interneto naujienų laikraščiams. Todėl emigracijos temą stengiamasi eskaluoti dar labiau.

Įteikta 2015 m. birželio 30 d.

Literatūra ir šaltiniai

1. BARCEVIČIUS, Egidijus, ŽVALIONYTĖ, Dovilė. *Užburtas ratas? Lietuvos gyventojų grįžtamoji ir pakartotinė migracija*. Vilnius: VAGA, 2012, 368 p. ISBN 978-5-415-02245-8
2. BAUBINAITĖ, Kamilė. *Struktūrizuotas interviu su Delfi.lt piliečių žurnalistikos skilties „Piliėtis“ redaktore Kamile Baubinaite*. Parengtas baigiamajam bakalauro darbui „Emigracijos tema piliečių žurnalistikoje – naujienų laikraščiuose Delfi.lt ir Lrytas.lt 2012–2014 metais“ (2015)
3. BUITKIENĖ, Eglė. *Struktūrizuotas interviu su Lrytas.lt piliečių žurnalistikos skilties „Bendraukime“ redaktore Egle Buitkiene*. Parengtas baigiamajam bakalauro darbui „Emigracijos tema piliečių žurnalistikoje – naujienų laikraščiuose Delfi.lt ir Lrytas.lt 2012–2014 metais“ (2015)
4. *Delfi.lt piliečių žurnalistikos skiltis „Piliėtis“, 2012–2014*. Prieiga per internetą: <http://www.delfi.lt/piliėtis/>
5. GAIDYS, Vladas, SIPAVIČIENĖ, Audra. *Požiūris į emigraciją ir emigrantus: Lietuvos gyventojų ir užsienio lietuvių bendruomenių atstovų požiūrio į emigraciją tyrimas*. Vilnius: Eugrimas, 2008. 62 p. ISBN 9789955790464
6. *Lietuvių emigracija: problema ir galimi sprendimo būdai*. Vilnius: Pilietinės visuomenės institutas, 2005, 48 p.
7. *Lrytas.lt piliečių žurnalistikos skiltis „Bendraukime“, 2012–2014*. Prieiga per internetą: <http://bendraukime.lrytas.lt/>
8. MARCINKEVIČIENĖ, Rūta. *Emigracija spaudoje: požiūrio atspindys ar formavimas. Šiuolaikinė lietuvių emigracija: pralaimėjimai ir laimėjimai* [interaktyvus]. 2012-12-04 [žiūrėta 2015 m. balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: http://www.civitas.lt/files/Konferencija_Emigracija_04_12_02_pranesimai.pdf
9. *Migracija skaičiais*. Europos migracijos tinklas. Paskutinį kartą atnaujinta 2014-06-02 [žiūrėta 2015 m. balandžio 21 d.]. Prieiga per internetą: <http://123.emn.lt/>
10. *Oficialios statistikos portalas* [interaktyvus]. Lietuvos statistikos departamentas, 2015 [žiūrėta 2015 m. balandžio 21 d.]. Prieiga per internetą: <http://osp.stat.gov.lt/web/guest/statistiniu-rodikliu-analize?portletFormName=visualization&hash=687e2dfa-2c1b-445b-a7ac-a82292c71913>
11. PAKĖNAITĖ, Agnė. *Emigracijos tema piliečių žurnalistikoje – naujienų laikraščiuose Delfi.lt ir Lrytas.lt 2012–2014 metais*. Bakalauro darbas, Vilnius. Vilniaus universitetas, 2015.

The Portrait of Emigrant in Citizen Journalism

Agnė Pakėnaitė

Summary

The object of the paper is citizen journalism platforms of online media outlets “Piliėtis” (*Delfi.lt*) and “Bendraukime” (*Lrytas.lt*) 2012–2014. *Work aim* is to find how emigration topic is covered in citizen journalism and what portrait of emigrant is framed by citizens’ authors. *Work tasks*: research emigration problem in Lithuania; analyze the newest statistics of emigration from Lithuania; find the main reasons of emigration from Lithuania; research process of citizen journalism; investigate articles about emigration in online media outlets *Delfi.lt* and *Lrytas.lt* citizen journalism platforms.

Having analyzed academic literature and researched publications of citizen journalism platforms in online media outlets, it was concluded that emigration topic in citizen journalism is discussed a lot. Authors are both: emigrants and inhabitants in Lithuania. The most active authors are emigrants. Usually they chose emigration because of economic reasons. They are covering emigration in a positive way, but criticize Lithuania. The portrait of emigrant in citizen journalism is “emigrant worker”. Inhabitants are also participating in citizen journalism. They differently from emigrants share their negative opinions about emigration process. Citizen journalism platforms make even bigger opportunities to spread conflict between emigrants and Lithuanians, who are against emigration.

Key words: emigration, emigrant, emigrant worker, citizen journalism, online media outlets, platforms for citizen journalism.